

Gdyby dwa morza miały się spotkać

12 lutego 2015 – 23 sierpnia 2015

Kurator: Tarek Abou El Fetouh
Współpraca kuratorska: Magda Lipska

TEKST KURATORSKI

“To bardzo tajemnicze się wydaje, trudne do wytłumaczenia, ale kiedy stoję nad przepaścią, to drzę. Wyobrażam sobie, że gdy spadam, ze skóry mojej wyrastają kolorowe pióra, z czeluści mojej duszy rosną, bujnie rozkwitają.”

„Rytuały gestów i metamorfoz” (1994) Saadallah Wannous (1941–1997)

W ciągu ostatnich lat obserwujemy na świecie mnogość protestów w imię sprawiedliwości, reform społecznych, politycznych przemian. W kilku przypadkach owe protesty przerodziły się w społeczne niepokoje i wojny. W centrum wszystkich tych wydarzeń znajduje się ciało – zmobilizowane i wykorzystywane jako narzędzie oporu za pomocą różnych taktyk i strategii. Samospalenie Tareka al-Tayeba Mohameda Bouaziziego w 2010 roku w Tunisie wywołało bezprecedensową falę protestów – lud zaczął działać, zbierać się na ulicach i placach, maszerując w wielkich demonstracjach i uczestnicząc w ruchach okupacyjnych w różnych zakątkach świata.

Aby mogła zaistnieć polityka, musi się pojawić ciało, by zaś mogły odbyć się działania emancypacyjne, musi pojawić się wspólne ciało – w liczbie mnogiej – i zająć przestrzeń. Każdy uczestnik protestu oferuje własne ciało, które potem istnieje pomiędzy dwoma formami – formą jednostkową i grupową – w okolicznościach, które pozostają niejasne. Przez wieki pisarze, artyści, filozofowie i myśliciele proponowali różne idee i koncepcje rozwikłania owego stanu pośredniego. Sufi Ibn ‘Arabi (1165–1240) zasugerował koncepcję „barzakh”. Dosłownie pojęcie to oznacza “przesmyk”, niewidzialną linię, która dzieli “dwa morza” o dwóch odrębnych temperaturach, stopniach zasolenia i gęstości. Natomiast Ibn ‘Arabi posługuje się tym pojęciem

do “określenia czegoś, co jednocześnie dzieli i łączy dwie rzeczy”¹. Zatem dla Ibn ‘Arabiego „barzakh” to przestrzeń pomiędzy życiem a śmiercią, pomiędzy tym, co cielesne i niecielesne, materialne i niematerialne, przedmiotowe i podmiotowe, pomiędzy ciałem a duszą. Ibn ‘Arabi mianem “nadrzędnego barzakh” (al-barzakh al-a‘lâ) określa “nieograniczoną Wyobraźnię, kosmos, przestrzeń rzeczy możliwych, które same w sobie nie są ani niezbędne, ani nie niemożliwe, ani skończone, ani nieskończone.”² W sytuacji oporu, ciało wchodzi w stan niejednoznaczny, który można nazwać barzakh.

“Gdyby dwa morza miały się spotkać” to wystawa badająca, w jaki sposób pewne tematy, zestawienia prac oraz opinie twórców są reakcją na sytuacje i warunki zbyt skomplikowane, by je w pełni rozwikłać jak zakreślają dynamikę, której wypowiedzenie może być zbyt trudne. Metodą jest tu ukazanie poszukiwań dotyczących ludzkiego ciała, począwszy od tradycyjnego portretu, przez fragmentację ciała, stosowanie ciała jako środka oporu we współczesnym świecie, czyli traktowania ciała jako środka emancypacji, po wykorzystanie ciała w wyobrażeniach na temat jego przyszłości w formie już post-człowieczej.

Tarek Abou El Fetouh

1. William Chittick, “IbnArabi,” *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, plato.stanford.edu/entries/ibn-arabi.

2. ibidem